

Handläggare: Lars B Strand
Telefon: 508 36 205

Till
Äldrenämnden
15 september 2009

Program för utvecklingen i Söderort

Äldreförvaltningens förslag till beslut

1. Äldrenämnden överlämnar detta tjänsteutlåtande som sitt yttrande till kommunstyrelsen.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Gunnel Rohlin
direktör

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat ett program för utveckling i Söderort till bl.a. äldrenämnden.

Äldreförvaltningens synpunkter inriktas främst på övergripande frågor eftersom förvaltningen utgår ifrån att stadsdelsnämnderna yttrar sig om de mer konkreta förslagen för olika områden. Antalet äldreomsorgstagare i staden kommer att öka med cirka 34 % fram till år 2030. Men utvecklingen skiljer sig mellan olika områden. Till skillnad från övriga delområden förväntas en minskning i Enskede-Årsta, Skarpnäck, Hägersten och Vantör. För ökade möjligheter att bo kvar framhåller äldreförvaltningen krav på boendet och boendemiljön. Som grund för förbättringar bör lokala inventeringar göras i samverkan mellan berörda förvaltningar och i dialog med de äldre och deras organisationer. Kompletteringsbebyggelse med trygghetsbostäder kan vara aktuellt i sådana områden som domineras av trevåningshus utan hiss.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat stadsledningskontorets tjänsteutlåtande med program för utvecklingen i Söderort till äldrenämnden, andra berörda nämnder och styrelser, angränsande kommuner, näringslivsorganisationer, företagsområden, fastighetsägare, boende- och hyresgästföreningar samt olika typer av föreningar och organisationer för yttrande senast den 1 september. Remissen består av ett statistikunderlag, idé om en visionstext samt ett frågeunderlag. Ytterstads- och bolagsroteln har medgivit att äldrenämnden behandlar remissen den 15 september med omedelbar justering. Stadsledningskontoret tjänsteutlåtande bifogas. Detta liksom statistikunderlaget har tidigare sänts ut till ledamöter och ersättare i äldrenämnden samt ledamöter i kommunstyrelsens pensionärsråd och äldrenämndens handikappråd.

Ärendet

Det nya programmet för Söderort avses ersätta den tidigare Söderortsvisionen som kommunfullmäktige behandlade år 2002 och 2004. Det nya programmet utgår från denna men också för visionen Stockholm i världsklass 2030 samt förslaget till ny översiktsplan. Det nya programmet kommer att föreläggas kommunfullmäktige och en särskild handlingsplan kommer att tas fram. Kommunfullmäktige kan ge verkställighetsuppdrag till nämnder och styrelser i budgeten för år 2010.

Strategiska områden i Söderort är enligt förslaget till ny översiktsplan Skärholmen, Fruängen, Älvsjö, Högdalen och Farsta. Översiktsplanen bedömer Liljeholmen-Årstadal-Lövholmen, Gullmarsplan, Telefonplan och Årstafältet som strategiska områden i innerstaden.

Det nya programmet för Söderort pekar ut följande frågor som särskilt viktiga att starta med

- Programarbetet för området Älvsjö-Rågsved/Högdalen-Fagersjö-Farsta
I området finns enligt remissen fantastiska möjligheter att skapa nya attraktiva boenden, nya arbetsplatsområden samt ge ökad tillgänglighet till naturområdena kring Högdalstopparna och Magelungen, med förbättringar av bl.a. strandpromenaderna. En sådan satsning förutsätter också bättre kollektivtrafiklösningar med t.ex. pendeltågstation i Fagersjö.
- Bättre företagsutveckling i Söderort. Önskemål och erfarenheter från företagarna måste tas tillvara för att ge de bästa förutsättningarna för god företagsutveckling.
- En omfattande satsning på upprustning av bostäder ägda av de kommunala bostadsföretagen kommer att genomföras.

- En fördjupad analys över förutsättningarna för olika centrumanläggningar behöver göras.
- Formerna för medborgardialog och medborgarmedverkan måste stärkas.
- Ett generellt behov av insatser för att hålla rent och snyggt.

Ärendets beredning

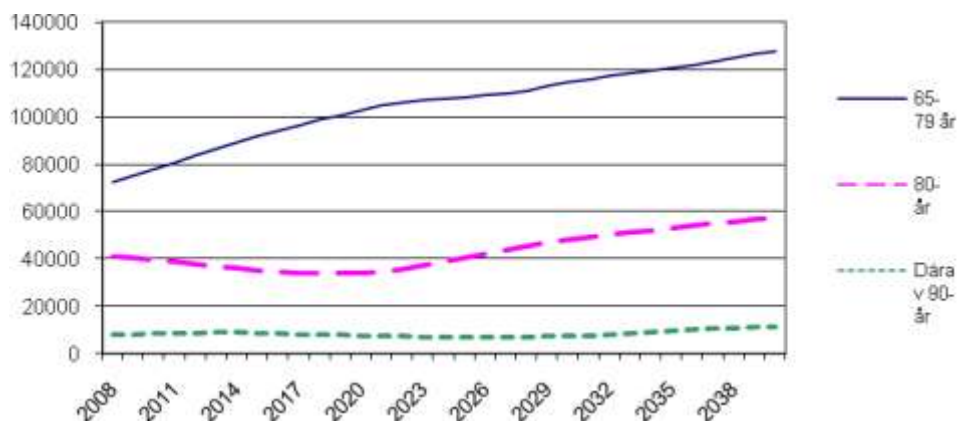
Tjänsteutlåtandet har utarbetats av staben. Information har lämnats i förvaltningsgruppen den 9 september 2009. Kommunstyrelsens pensionärsråd respektive äldre nämndens handikappråd har tagit del av ärendet den 8 september 2009.

Äldreförvaltningens synpunkter

Äldreförvaltningens synpunkter inriktas på övergripande frågor eftersom förvaltningen utgår ifrån att stadsdelsnämnderna yttrar sig om de mer konkreta förslagen för olika områden

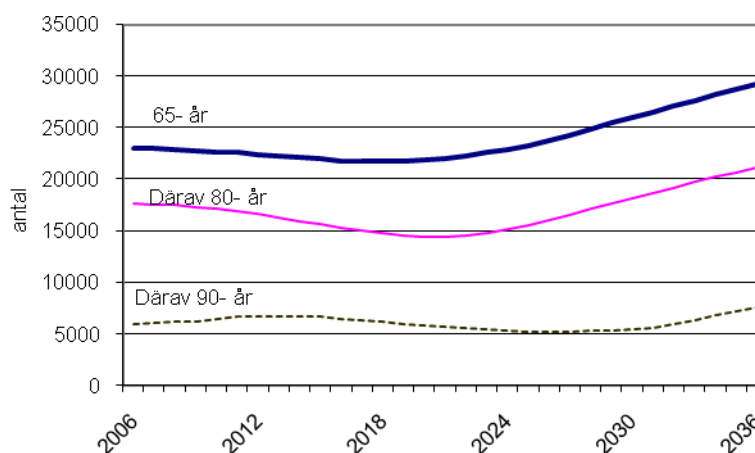
Stadens befolkning antas öka med ungefär 25 % till år 2040. Befolkningen 65 år och äldre kommer att öka från 112 690 år 2007 till 184 930 år 2040, d.v.s. med 72 240 personer eller 64 %. Ungefär 16 procent av befolkningen år 2030 är ålderspensionärer. De närmaste åren minskar antalet personer över 80 år, för att åter öka från år 2018.

Fig. Befolkningsutveckling 65- år 2008 – 2040 (USK 2007)

Prognosen över antalet äldreomsorgstagare visar en liknande utveckling. Under förutsättning att det i befolkningen 65 år och äldre sker vissa hälsoförbättringar kommer antalet omsorgstagare i staden att öka från drygt 23 000 år 2006 till 30 900 år 2040, d.v.s. en ökning med 34 %.

Antalet äldreomsorgstagare 65- år samt därav 80- resp 90- år i staden 2006 samt prognos 2007-2040 (USK 2007)

Äldrenämnden samordnar planeringen av boenden för äldre i fyra regioner: Innerstaden, Västerort, Västra Söderort och Östra Söderort. Till Västra söderort räknas stadsdelsnämnderna Älvsjö, Hägersten-Liljeholmen och Skärholmen. Till Östra Söderort räknas stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör, Skarpnäck och Farsta.

Utvecklingen skiljer sig väsentligt mellan vissa av områdena. Kraftigast blir ökningen av äldreomsorgen på Södermalm (42 %) och Västra Söderort (25 %). Älvsjö, Liljeholmen och Skärholmen förväntas alla öka kraftigt och kraftigast Liljeholmen. Däremot förväntas en svag minskning i Hägersten. Till skillnad från övriga delområden förväntas i Östra Söderort en minskning (minus 8%) fram till år 2030. Minskningen förväntas ske i Enskede-Årsta, Skarpnäck och Vantör medan Farsta förväntas få ett ökat antal omsorgstagare.

När man närmar sig åttioårsålder blir aktionsradien begränsad för de flesta. För dem ställs särskilda krav på boendemiljön och bostädernas närmiljö. De kommunala bostadsföretagen har utformat strategier för att underlätta för äldre personer att bo kvar i det ordinarie bostadsbeståndet. Underhållsplanerna har emellertid

hittills främst utgått från fastighetsekonomiska värderingar. I det äldre bostadsbeståndet krävs ofta också tillgänglighetsanpassningar i bostadshusens närmiljö för att underlätta kvarboende. Det senare kräver samverkan mellan bostadsföretagen, stadsdelsnämnderna och de tekniska förvaltningarna. Samråd bör ske även med Storstockholms lokaltrafik (där färdtjänstförvaltningen numera ingår) om åtgärder som underlättar för äldre och personer med funktionsnedsättningar att nå ordinarie busshållplatser, tunnelbane- och pendeltågsstationer. Tillgängliga källsorteringsplatser är också angeläget.

Möjligheten att bo kvar i det ordinarie bostadsbeståndet även vid hög ålder påverkas också av tryggheten och tillgången på närservice i bostadsområdet. Av bilagan till remissen framgår att jämfört med Västerort och Inre staden känner en större andel i Söderort obehag när de promenerar i mörkret i Söderort. De boende i Söderort är också mindre nöjda med service in sin stadsdel. Andra undersökningar visar på betydelsen av tillgång till primärvård och tandvård, liksom kollektiva kommunikationer.

Det är enligt äldreförvaltningens uppfattning nödvändigt med ett starkt och långsiktigt lokalt utvecklingsarbete och en god dialog med dem som bor eller är verksamma i stadens olika delar. Planeringen bör beakta de lokala behoven och formulera långsiktiga inriktningar för hur en levande stadsmiljö ska förvaltas och utvecklas. Det är angeläget att utbyggnaden av bostäder fortsätter och att den på ett tydligt sätt kopplas till såväl de lokala behoven som stadens samlade bostadsförsörjning. Därmed kan staden ta tillvara möjligheten att ge liv åt en stadsdel och underlag för service samtidigt som möjligheterna att bo kvar i sin stadsdel ökar.

När det gäller vård- och omsorgsboenden för äldre minskar behovet i staden som helhet de närmaste åren med cirka 350 platser. P.g.a. befolkningsutvecklingen kommer en ökad efterfrågan uppstå från omkring år 2020. I ett förslag till planering för boenden för äldre i Stockholms stad har äldrenämnden föreslagit att någon form av boenden med hyresrätt för äldre planeras in i stadsutbyggnadsområdena i innerstaden. Motsvarande synsätt kan vara aktuellt vid utbyggnaden av Gullmarsplan och Årstafältet samt i sådana områden i yttre söderort där bostadsbeståndet domineras av trevåningshus utan hiss. Trygghetsboenden utifrån den form som staden beslutar bör övervägas. Efter omkring 2020 behövs troligen fler vård- och omsorgsboenden.

Svar på frågor kring Söderort i remissen våren 2009

1. Söderort definieras som samtliga stadsdelar söder om Södermalm. Finns det skäl (vilka?) att arbeta med Söderort som helhet?

Äldreförvaltningen avser att fortsätta att arbeta med dels västra, dels östra Söderort

2. Vilka åtgärder på det generella planet ser ni som mest angelägna för att uppnå målet om ett Söderort i världsklass?

Ökade möjligheter till kvarboende i det ordinarie bostadsbeståndet

3. På vilket kan er organisation/verksamhet bidra till att stärka utvecklingen på Söderort

Äldreförvaltningen avser att stödja utvecklingen av äldreomsorgen i hela staden i samverkan med stadsdelsförvaltningarna

4. Utifrån stadsdelsperspektivet, lämna förslag på åtgärder som bör prioriteras (SDN bör i huvudsak kommentera sina egna stadsdelar)

Avstår från att svara

5. I den inre delen av ytterstaden sker nu en kraftig tillväxt av kontorsarbetsplatser och bostäder. Hur påverkar detta de yttre delarna av ytterstaden?

I den mån yngre pensionärer väljer att flytta vill de i allmänhet, liksom yngre, komma närmare innerstaden. Nya bostäder i den inre delen av ytterstaden kan alltså vara attraktiva för äldre som bor längre ut.

6. Sambanden mellan olika delar av den södra ytterstaden är begränsad. Har en god utveckling, av t ex arbetsplatser eller förnyelse ett centrum i stadsdel, positiva effekter för utvecklingen i andra stadsdelar)

Sådana samband kan gynnsamt påverka möjligheterna att rekrytera personal till äldreomsorgen

7. I inledningen av arbetet har frågan väckts om att arbetet med Söderort borde koncentreras till de yttre stadsdelarna alternativt till stadsdelar med sämre socioekonomisk situation.

Ja, det är en riktig prioritering

8. Finns det anledning att koncentrera sig till vissa stadsdelar, i så fall vilka)

Avstår från att svara

9. Finns det några särskilda svårigheter eller utmaningar i Söderort? Beskriv *En förhållandevis hög andel boende med missbruks- och/eller psykiska problem. Det kräver särskilda insatser även inom äldreomsorgen*

10. I förslaget till översiktsplan anges ett antal geografiska samband och utvecklingsområden. Finns det något av dessa man särskilt bör prioritera?

Farsta

11. Synpunkter på processen kring programmet.

Enligt äldreförvaltningens mening bör bostädernas och närmiljöns tillgänglighet inventeras som grund för planeringen av förbättringar och kompletteringsbebyggelse

12. Tankar kring marknadsföring, kommunikation och budskap

Staden och äldreförvaltningen informerar på Stockholm.se. Stadsdelsnämnderna för dialog med de stadsdelsnämndernas pensionärsråd och deras medlemsorganisationer. Lokala broschyrer sprids till boende i servicehus och vård- och omsorgsboende samt deras anhöriga.

13. Tankar kring formerna för medborgardialog.

Se ovan

14. Hur bör genomförandet organiseras?

Enligt äldreförvaltningens mening skulle stadsdelsnämnderna tillsammans med stadsbyggnadskontoret kunna svara för samordningen av en sådan områdesvis planering i dialog med dem som är verksamma i stadsdelsområdet och med berörda förvaltningar.

15. I beskrivning av de södra stadsdelarna används växelvis benämningen Söderort och Södra ytterstaden. Vilken benämning är att föredra?

Söderort

Bilaga

Program för utvecklingen i Söderort (dnr 302-838/2009)